

Sygn. akt V U 327/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Danuta Szykut

Protokolant: st.sekr.sądowy Sylwia Pławiuk

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2013 r. w Słupsku na rozprawie

sprawy z odwołania **J. K.**

od decyzji z dnia 27/02/2012 r. znak: Rp (...)

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o rentę

I zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. K. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 grudnia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku,

II stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieprzyznanie prawa do świadczenia

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. K. w odwołaniu od decyzji wydanej w dniu 27.02.2012 r. , znak: (...) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. domagał się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie jednocześnie podnosząc, że ubezpieczony nie posiada wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego tj. 5 lat w ostatnim dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę oraz 5 lat w dziesięcioleciu od powstania niezdolności oraz nie stwierdzono u niego całkowitej niezdolności do pracy. Lekarz Orzecznik ZUS i Komisja Lekarska uznał, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy od 01.04.2010 r. do 31.03.2013 r. Nie ustalono natomiast niezdolności do pracy na dzień 22.05.2004 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. K., urodzony (...), wykształcenie zawodowe o kierunku stolarskim. Pracował jako stolarz, monter stolarskiego wyposażenia okrętowego, pracownik fizyczny, monter instalacji elektrycznej, drwal, stolarz montażowo-maszynowy. Prowadził również sklep w ramach działalności gospodarczej. Ostatnio od 01.1992 r. do 05.2001 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) jako kierowca ciągnika, operator walca, robotnik brukarz-brygadzysta. Nie pracuje od 16.06.2001 r. Jest zarejestrowany w PUP jako bezrobotny.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 01.02.2011 r. w sprawie VU 804/10, oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia

6.08.2010 r., znak (...) odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu wyroku Sąd meriti uznał, że brak jest podstaw do uznania, że przed 23.05.2004 r. istniała niezdolność ubezpieczonego do pracy.

Sąd Apelacyjny prawomocnym wyrokiem z dnia 19.10.2011 r., w sprawie zawisłej pod sygn. akt III AUa 479/11, oddalił apelację ubezpieczonego J. K. od wyżej powołanego wyroku SO w Słupsku.

W dniu 29.12.2012 roku ubezpieczony złożył ponowny wniosek o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 19.01.2012 roku uznał ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy od 01.04.2010 r. do 31.01.2013 r. oraz stwierdził brak niezdolności do pracy od 22.05.2004 r. Ubezpieczony wniósł sprzeciw od powyższego orzeczenia do komisji lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 16.02.2012 roku podtrzymała stanowisko Lekarza Orzecznika ZUS.

Ubezpieczony udokumentował łącznie 33 lata 8 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 31 lat, 10 miesięcy i 24 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 9 miesięcy i 20 dni okresów nieskładkowych. Okres 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia J. K. przypada na dzień 22.05.2004 r. W dziesięcioleciu liczonym od powstania niezdolności do pracy przyjętej przez organ rentowy tj. od 31.03.2000 r. do 01.04.2010 r. ubezpieczony udokumentował 3 lata 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Na tej podstawie organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 27.02.2012 r., znak: (...) odmówił J. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

dowód: akta emerytalne : wniosek – k. 121-122 v., kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych – k.3, orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 19.01.2012 r. – k. 125, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 16.02.2012 r. – k. 128, zaskarżona decyzja – k. 132, wyrok SO w Słupsku z dnia 01.02.2011 r. – k. 119, wyrok SA w Gdańsku z dnia 19.10.2011 r. – k. 120, akta sprawy VU 804/10: uzasadnienie wyroku SO w Słupsku – k. 37-39

U ubezpieczonego stwierdzono upośledzenie umysłowe stopnia lekkiego II-69, organiczne zaburzenia osobowości z odczynem neurasteniczno-depresyjnym, przebyte zapalenie żył kończyny dolnej lewej – bez zmian troficznych, bez cech obrzęków zastoinowych, przebyty uraz głowy z objawami wstrząśnienia mózgu i złamaniem ściany dolnej oczodołu lewego /r. 2000/, uraz głowy z objawami wstrząśnienia mózgu / r 2004/, zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego z okresowym zespołem bólowym korzeniowym prawostronnym, nadciśnienie tętnicze, wadę serca aortalną pod postacią istotnej niedomykalności w okresie dekompensacji krążenia systemowego, znaczną niedomykalność zastawki aortalnej, niewydolność serca NYHA III.

Stwierdzone schorzenia kardiologiczne czynią ubezpieczonego J. K. całkowicie niezdolnym do pracy okresowo od 01.12.2011 r. do 31.12.2013 r. Natomiast pozostałe schorzenia tj. neurologiczne, psychiatryczne oraz chirurgiczne nie czynią ubezpieczonego całkowicie niezdolnym do pracy.

Ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy na okres od 01.12.2011 do 12.2013r. Z uwagi na stwierdzone schorzenia kardiologiczne tj. ciężką niedomykalność zastawki aortalnej powodującej znaczną niewydolność serca ubezpieczony miał wyznaczony termin operacji kardiologicznej na dzień 01.03.2013 r. i przeszedł tę operację w toku procesu.

Stwierdzone upośledzenie umysłowe istnieje od dzieciństwa i nie powoduje u J. K. długotrwałej niezdolności do pracy. Schorzenia chirurgiczne przy dobrym ukrwieniu tętniczym nie powodują długotrwałej niezdolności do pracy. Z przyczyn neurologicznych J. K. nie był i nie jest długotrwale niezdolny do zatrudnienia tak całkowicie jak częściowo.

dowód: akta sprawy: protokół badań sądowo-lekarskich z dnia 30.05.2012 r. – k. 17-18, protokół oględzin sądowo-lekarskich – k. 43-45, protokół oględzin sądowo-lekarskich – k. 47-49, opinia z dnia 25.02.2013 r. sporządzona na podstawie dokumentacji medycznej zawartej w aktach sprawy – k. 108,

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. K. zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie roszczenie ubezpieczonego podlegało rozstrzygnięciu w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227ze zm.)

Stosownie do art. 57 ust 1 cytowanej ustawy renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b), pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a), pkt 10 lit. a), pkt 11-12, 13 lit. a), pkt 14 lit a) i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a), pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Z kolei w myśl art. 58 ust.1-3 powyższej ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Stosownie do ust. 2 art. 58 okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Zgodnie z ust. 4 dodanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 08 września 2011 r. Nr 11.187. 1112) przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Innymi słowy prawo do renty, z pominięciem wymaganego okresu pięciu lat, o którym mowa w art. 58 ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Warunek wymieniony w pkt 1 art. 57 ust 1 jest spełniony wówczas, gdy osoba ubiegająca się o rentę całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu – art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W wyroku z dnia 28 maja 2002r. II UKN 250/01 opublikowanym w M.Prawn. 2002/17/774 Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu wszczętym na skutek ponownego wniosku o ustalenie prawa do renty, po uprzedniej odmowie przyznania tego świadczenia w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem sądowym, powaga rzeczy osądzonej stoi na przeszkodzie powoływaniu się na spełnienie warunków nabycia prawa przed datą wydania tego wyroku.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości to, iż względ na zasadę powagi rzeczy osądzonej zgodnie z art. 335 kpc sprzeciwia się ustaleniu, iż u ubezpieczonego istniała niezdolność do pracy przed datą ustaloną w uzasadnieniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 01.02.2011 r. to jest dniem 23.05.2004 r.

Na gruncie przedmiotowej sprawy nie jest kwestionowane spełnienie przez skarżącego warunku posiadania okresu składkowego w rozmiarze przekraczającym 30 lat. Organ rentowy wprost przyznaje, iż J. K. udowodnił staż ubezpieczeniowy, na który składa się **31 lat, 10 miesięcy i 24 dni okresów składkowych oraz 1 rok 9 miesięcy i 20 dni okresów nieskładkowych** (odpowiedź na odwołanie – k. 3-3v. akt sprawy).

Przyznanie świadczenia uzależnione jest zatem jedynie od wykazania, czy jest on całkowicie niezdolny do pracy (bez konieczności oceniania dodatkowych wymogów odnoszących się do daty powstania tej niezdolności, w szczególności z art. 58 ust. 2 ustawy).

Definicję niezdolności do pracy zawiera przepis art. 12 ustawy, który stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 2 i 3 w/w ustawy).

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 w/w ustawy).

Dokonując zaś oceny przewidywanego okresu niezdolności do pracy zarobkowej bierze się pod uwagę przesłanki wynikające z treści §6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. nr 273, poz. 2711), czyli charakter i stopień naruszenia sprawności organizmu oraz rokowania odzyskania zdolności do pracy. Treść powołanych przepisów obliuguje do tego, aby niezdolność do pracy rozpatrywać indywidualnie w odniesieniu do konkretnej osoby, przy uwzględnieniu jej stanów chorobowych, wieku, kwalifikacji.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe na powyższą okoliczność, dopuszczając dowód z opinii dwóch biegłych lekarzy sądowych kardiologów w osobie lek. med. D. L. oraz dr W. B., a także z opinii biegłych: psychiatry, chirurga oraz neurologa jako odpowiednich ze względu na schorzenia ubezpieczonego. Powołani w sprawie biegli sądowi kardiolodzy jednoznacznie uznali, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy. Natomiast biegli chirurg, psychiatra oraz neurolog nie stwierdzili niezdolności do pracy u J. K..

Stwierdzone u ubezpieczonego schorzenia kardiologiczne czynią jego całkowicie niezdolnym do pracy od 01.12.2011 r. do 31.12.2013 r. Biegli kardiolodzy w sposób szczegółowy wyjaśnili, że okres niezdolności u ubezpieczonego jest związany z zabiegiem kardiologicznym, którego termin został wyznaczony na dzień 01.03.2013 r.

Sąd uznał zgodne opinie biegłych lekarzy kardiologów za wiarygodny dowód w sprawie i w pełni podzielił ustalenia oraz wynikające z nich wnioski.

Opinie Sąd Okręgowy ocenił jako rzetelne, fachowe i obiektywne. Została bowiem sporządzona przez lekarza o specjalizacji odpowiadającej schorzeniom zdiagnozowanym u wnioskodawcy, posiadających bogatą wiedzę medyczną oraz znaczne doświadczenie zawodowe.

Opinie biegłych zawierają kompleksową i wyczerpującą ocenę stanu zdrowia wnioskodawcy i uwzględniają wpływ rozpoznanego u niego schorzenia na zdolność do pracy, jednocześnie zawierają przekonujące uzasadnienie w zakresie rozpoznanych schorzeń oraz przyczyn, dla których wnioskodawca powinien być uznany za całkowicie niezdolnego do pracy. Zdaniem Sądu, opinie biegłych w rozpoznawanej sprawie, zostały wydane na podstawie właściwych przesłanek.

Zważyć należy, że opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi rozeznanie i zrozumienie dziedziny (rozstrzyganej kwestii) wymagającej wiadomości specjalnych. W tym znaczeniu biegły jest pomocnikiem sądu, jednakże prezentuje własne stanowisko w kwestii, którą sąd rozstrzyga. Biegły zachowuje niezawisłość co do merytorycznej treści opinii, co zapewnia prawidłową rolę tej opinii w postępowaniu sądowym (orz. Sądu Najwyższego z 7 stycznia 1997 r., I CKN 44/96, niepubl.). Według wyroku Sądu Najwyższego z 14 marca 2007 r., III UK 130/06, LexPolonica nr 1871267 (OSNP 2008, nr 7- 8, poz. 113) opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że sposób motywowania oraz stopień stanowczości wniosków wyrażonych w opinii biegłych jest jednym z podstawowych kryteriów oceny dokonywanej przez sąd, niezależnie od kryteriów zgodności z zasadami wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego oraz podstaw teoretycznych opinii. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27.11. 2000r. I CKN 1170/98 OSNC 2001 nr 4 poz. 84) Niewątpliwie w niniejszej sprawie opinia biegłych kardiologów jest stanowcza i zdecydowana.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c., a zatem sąd nie jest obowiązany dopuścić dowód z opinii kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia nie jest korzystna dla strony. (wyrok sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, nie publikowany). Żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania. - wyrok z dnia 10 września 1999 r., II UKN 96/99, OSNAPUS 2000, nr 23, poz. 869; podobne poglądy były już wielokrotnie wyrażane w wyrokach z dnia 6 marca 1997 r., II UKN 23/97, OSNAPUS 1997, nr 23, poz. 476, z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 131/97, OSNAPUS 1998, nr 3, poz. 100 oraz z dnia 18 września 1997 r., II UKN260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408. Wielokrotnie też Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii. Wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPUS 2000, nr 22, poz. 807, z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPUS 1998, nr 5, poz. 161, z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408 oraz z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPUS 1998, nr 20, poz. 612. Powinność sądu powołania innych biegłych Sąd Naj wyższy dostrzegał wtedy, gdy pierwotna opinia budziła istotne i nie dające się usunąć wątpliwości, a zainteresowana strona wykazywała nieporadność w zgłaszaniu odpowiednich wniosków dowodowych lub gdy wniosek o powołanie kolejnego biegłego uzasadniony był dokumentacją leczenia schorzeń nierozpoznanych przez biegłych. Tak wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1998 r., II UKN 248/98, OSNAPUS 1999, nr 20, poz. 666, z dnia 2 czerwca 1998 r., II UKN 88/98, OSNAPUS 1999, nr 11, poz. 373, z dnia 16 grudnia 1997 r., II UKN 406/97, OSNAPUS 1998, nr 21, poz. 643, z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 394/97, OSNAPUS 1998, nr 20, poz. 614, z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408, z dnia 14 kwietnia 1999 r., II UKN 546/98, OSNAPUS 2000, nr 11, poz. 440 oraz z dnia 23 czerwca 1999 r., II UKN 5/99, OSNAPUS 2000, nr 17, poz. 666.

W ocenie Sądu Okręgowego taka sytuacja jednak nie zachodzi w niniejszej sprawie.

Sąd rozpoznając przedmiotową sprawę miał na uwadze, że o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy decyduje taki stopień nasilenia schorzeń, który obiektywnie - na podstawie opinii biegłych specjalistów, czyni osobę ubezpieczonego całkowicie niezdolnym do pracy. Aktualnie stopień nasilenia rozpoznanych u J. K. schorzeń, takie twierdzenie uzasadnia.

W tym miejscu podkreślić należy, że żadna ze stron nie kwestionowała opinii biegłego kardiologa w osobie dr W. B. sporządzonej na podstawie dokumentacji medycznej zawartej w aktach sprawy.

Biegli kardiolodzy jako datę początkową całkowitej niezdolności wskazali 01.12.2011 r. (miesiąc złożenia wniosku). Biegły kardiolog dr W. B. wcale nie wskazał daty końcowej, natomiast biegły kardiolog D. L. wskazał, iż jest to grudzień 2013r. Zatem Sąd przyjął datę końcową okresowej całkowitej niezdolności do pracy na koniec grudnia 2013 roku.

Z tych racji natury faktycznej i prawnej, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu J. K. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 01.12.2011 r. (miesiąc złożenia wniosku) do dnia 31.12.2013r., o czym orzeczono w pkt I sentencji wyroku.

Mając na uwadze dyspozycję art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieprzyznanie prawa do świadczenia, o czym orzeczono w pkt II sentencji wyroku. Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego, gdyż dopiero na podstawie opinii biegłych kardiologów ustalono, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy od dnia 01.12.2011 r. do dnia 31.12.2013 r.